

Asia: VN/18944/2021

Käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon kansallisen ohjelman luonnos ja ympäristöselostus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eurajoen kunnan lausunto käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon kansallisen ohjelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta

Eurajoen kunta kiittää lausuntopyynnöstä, on tutustunut ko ohjelmaluonnokseen ja vastaa lausuntonaan alla olevan mukaisesti.

Ohjelmassa todetaan, että loppusijoituslaitoksen suunnitellulla sijaintikunnalla on oikeus kieltää ydinlaitoksen, mitä myös loppusijoitus- ja kapselointilaitos ovat, rakentaminen alueelleen (veto-oikeus) periaatepäätösvaiheessa. Eurajoen kunta haluaa muistuttaa, että kun Eurajoen kunta on antanut, yli 20 vuotta sitten, myönteisen lausunnon alueellaan tapahtuvaan ydinjätteiden huollon toteuttamiseksi periaatepäätöshakemusvaiheessa, ei nyt päivitetystä ohjelmassa mainitusta mahdollisesti paljon laajemmasta laajuudesta ole ollut tietoa.

Näin ollen, jos niiden ydinjätteiden, mitä mahdollisesti aiotaan loppusijoittaa Eurajoen kunnan alueelle, määrä muuttuu aiemmin (periaate)päätöksen tekohetkellä tiedossa ollutta määrää isommaksi, on kunnalla oltava edelleen veto-oikeus määrän kasvulle eikä ainoastaan kuulemis/lausunto-oikeus uudesta laajuudesta. Alkuperäistä vastaavasti on tällöin tarvittava kunnan myönteinen lausunto, että alueelle sijoitettavan jätteen määrää voidaan kasvattaa ja lausunnon antamisajankohtana on oltava tiedossa aiotut maksimimäärät näille jätteille.

Aikanaan annetun periaatepäätöksen yhteydessä kunnan tekemän myönteisen päätöksen ei voida katsoa olevan enää sellaisenaan voimassa, jos toiminnan laajuus kasvaa oleellisesti aiemmin kerrotusta vaan arviointi kunnan osalta on voitava suorittaa uudestaan. Aiemmin päätöstä on arvioitu niin, että kunnan alueelle sijoitetaan ydinjätteitä pääasiallisesti seuraavilta laitostyöksiköiltä:

OL1, OL2, OL3, LO1 ja LO2 sekä Posivan omasta toiminnasta syntyvä jäte, enintään 6500 tonnia käytettyä polttoainetta muun radioaktiivisen jätteen lisäksi. Mahdollisille muutoksille on pyydetty sijaintikunnan myönteinen lausunto muutosten yhteydessä esimerkiksi alueelleen sijoittuvien ydinlaitosten rakentamis- ja käyttöluvavaiheissa. Asia on merkittävä alueen asujille.

Lupamenettelyissä ja kansallisessa jätehuolto-ohjelmassa tulee olla rajausta loppusijoitettavalle maksimijättemäärälle, kuin myös käsittelylle ja varastoinnillekin.

Uuden ohjelman on oltava tasapuolinen kaikkia Suomessa olevia toimijoita kohtaan. Ohjelmassa käytetään käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitos -termiä yksikössä, vaikka mikään ei estä, etteikö niitä voisi tulevaisuudessa olla Suomessa useampia. Tämä voi antaa harhaanjohtavan kuvan, ettei niitä olisi niin helposti muita tulossakaan tai edes tarvetta muille, pyydämme neutraalimpaa ilmausta.

Eurajoen kunta edellyttää, että se saa tietoa ja on tiiviisti mukana keskusteluissa varhaisesta vaiheesta lähtien koskien mahdollisia muutoksia jätteen käsittelyyn ja loppusijoitukseen liittyen kuntansa alueella. Kunta edellyttää, että tiedon saanti ei ole kunnan oman aktiivisen tiedon hankkimisen varassa, vaan toimijat tulee velvoittaa viestimään ja keskustelemaan säännöllisesti ja laajalti kunnan alueella eri kanavien kautta, ei vain päättäjille. Pandemia- tai muut poikkeavat tilanteet eivät saa estää viestintää. Avoimen ja nopean viestinnän avulla voidaan tukea alueen asukkaiden luottamusta toimintaan ja toimijoihin.

Kunnan tulee saada nopealla aikataululla tieto kaikista ydinjätteen käsittelyyn liittyvistä mahdollisista poikkeavista käyttötilanteista ja niiden vaikutuksista alueellaan, myös sen, että mitään vaaraa ei ole, asukkaiden turhien pelkojen minimoimiseksi.

Ohjelmassa sanotaan, että Fennovoiman suunnitelmissa on loppusijoitettava käytetty ydinpolttoaine Eurajoelle tai Pyhäjoelle. Jos osoittautuu, että Pyhäjoen Hanhikivialueen ominaisuudet ovat sen kaltaiset, etteivät ne puolla mahdollista loppusijoituslaitoksen rakentamista Pyhäjoelle, jääkö Eurajoki tällöin ainoaksi vaihtoehdoksi? Kunnalla täytyy olla mahdollisuus arvioida tilanne kunnollisen ja ajantasaisen tiedon perusteella ja säilyttää niin halutessaan veto-oikeus loppusijoitettavan jätteen kokonaismäärän kasvulle.

Ohjelman perusteella näyttää olevan, että mahdollisten tulevien pienreaktoreidenkin jätteet voivat päätyä Eurajoelle. On myös tietoa siitä, että näille ei ydinvoimalainsäädännön (pienet alle 50 MW reaktorit) ja sen mahdollisten muutosten seurauksena tarvita ollenkaan periaatepäätösvaihtetta reaktoreittain, jolloin kunnan kuuleminen ja sijaintopaikkakunnan myönteinen lausuntotarve voi poistua näiden kohdalla eikä tämä ole hyväksyttävää kunnan kannalta. Kunnalla on oltava aina veto-oikeus ottaa kantaa alueelleen aiotun toiminnan osalta, niin uusien reaktoreiden, jätehuoltolaitosyksiköiden rakentamisen, jätteen käsittelyn, varastoinnin kuin loppusijoittamisenkin kohdalla.

Kunta edellyttää, että sille ei muodostu kustannuksia toiminnanharjoittajien toiminnan seurauksena, ei normaaleissa eikä mahdollisesti epänormaaleissa tilanteissa tai poikkeavien tapahtumien seurauksena, ei suoraan mutta ei myöskään välillisesti. Ohjelman on veloitettava toiminnanharjoittajia varautumaan lähialueiden osalta riittäviin toimiin. Toiminnanharjoittajien on varauduttava kunnan alueella mahdollisesti tarvittaviin tehtäviin kuten tiedottamiseen, viestintään sekä koulutuksiin liittyen sekä osallistuttava toimintansa edellyttämän infran rakennuttamiseen kunnan alueella.

Kunta toivoo, että kansallinen ohjelma huomioisi sen, ettei radioaktiivisen jätteen varastointiaika ennen loppusijoitusta olisi yhtään tarvittavaa aikaa pitempi. Ympäristölle, työntekijöille ja alueen asukkaille ei saa aiheutua vaaraa.

Jos Suomen kaikki olemassa oleva (varastoitu) ja tuleva käytetty ydinpolttoaine loppusijoitetaan kunnan alueelle ainoana paikkakuntana Suomessa, on huomioitava tämän vaikutus kunnan imagoon ja kunnan vetovoimaisuuteen. Lisäksi on huomioitava, että kunnan kannalta loppusijoitustoiminta rajoittaa pitkään, jopa satoja vuosia, tulevaisuudessa maankäyttöä pakollisine käyttörajoituksineen, suoja-alueineen ja toimenpidekieltoineen.

Kaiken kaikkiaan ohjelma oli hyvin laadittu ja kattava sekä hyvän yleiskuvan antava. Eurajoen kunta edellyttää kuitenkin alueelleen kohdistuvan erityisen toiminnan johdosta, että sen lausuntoon suhtaudutaan vakavasti. Eurajoen kunta näkee, että ohjelmalla ei ole yhtä suurta vaikutusta muille Suomen kunnille tai toimijoille kuin mitä sen alueelle kohdistuu ohjelman seurauksena.

Eurajoen kunnanhallitus 7.9.2021 § 239

Piirainen Minna
Eurajoen kunta - Kunnanhallitus 7.9.2021 § 239